WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

for a living planet®

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kokous 12.6.2025

VIITE: **Lausuntopyyntö / E 46/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot vuoden 2026 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä**

ASIA: **WWF Suomen kirjallinen asiantuntijalausunto**

WWF kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

- **Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen** osalta WWF katsoo, että Suomen kantaa ei tule päättää ennen kuin tiedämme kesän 2025 nousulohien todellisen määrän. Lohen kutuvaellus on jäänyt kahtena edellisenä vuonna selkeästi tavoitetasoa pienemmäksi. Se tarkoittaa, että tulevina vuosina edes vahvimmat lohikannat eivät todennäköisesti tule tuottamaan kestävän tason (MSY) mukaista määrää vaelluspoikasia. Mikäli kuluvan kesän emokalamäärät jäävät edelleen kutukantatavoitteiden alapuolelle, tulee luonnonlohiin kohdennettu kalastus keskeyttää kokonaan vuonna 2026.
- **Suomenlahden lohenkalastus** tulee kohdistaa ICES:n neuvonannon mukaisesti istutettuihin lohiin, eikä kalastuskuolevuutta tule lisätä nykytasosta. Erityisesti alkukauden pyynnissä Suomenlahdella kalastetaan myös Perämeren luonnonkannoista olevia kaloja, joten kalastuksen aloitusajankohtaa tulee siirtää myöhemmäksi.
- **Pohjanlahden silakkakiintiön** osalta WWF ei tue valtioneuvoston esitystä, vaan katsoo, että silakkakiintiö tulee asettaa Itämeren monivuotisen hoitosuunnitelman (MAP) mukaisesti siten, että riskitaso kannan romahtamiselle kriittisen tason (Blim) alapuolelle on korkeintaan viisi prosenttia. Tämä vastaa ICES:n neuvonannon mukaan 25 560 tonnin kokonaissaalista. Pohjanlahden silakkakanta on edelleen tavoitetasoa (Btrigger) pienempi ja erityisesti vanhempien, elintarvikekokoa olevien silakoiden osuus on pieni. Kalastuskuolevuus tulee pitää maltillisena, kunnes kannan koko ja ikärakenne ovat jälleen hyvällä tasolla.
- **Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakan** osalta tulee niin ikään noudattaa Itämeren monivuotisessa hoitosuunnitelmassa määriteltyä viiden prosentin riskitasoa. Tämä vastaa 90 155 tonnin EU kiintiötä, mikä olisi vajaan 10 prosentin lisäys tämän vuoden kiintiöön. Keskinen silakka on edelleen vain niukasti kriittisen (Blim) tason yläpuolella, joten kalastuskuolevuuden kasvattamista on syytä välttää.
- **Kilohailin** osalta WWF huomauttaa, että kilohailin kalastuksessa saadaan vääjäämättä suuria määriä silakkaa, joten kilohailikiintiötä tulee tarkastella suhteessa taantuneisiin silakkakantoihin. Lisäksi kilohailin kanta-arvioon ja erityisesti 2024 vuosiluokan vahvuuteen liittyy suurta epävarmuutta. WWF suosittelee asettamaan kiintiötason monivuotisen hoitosuunnitelman vaihteluväliä pienemmäksi siten, että EU TAC olisi korkeintaan 158 310 tonnia.

- WWF on erityisen huolissaan valtioneuvoston kannasta olla noudattamatta Itämeren kalakantojen monivuotisessa hoitosuunnitelmassa määriteltyjä turvarajoja (art. 4.6, ns. 5%-sääntö) ilman sen tarkempia perusteita. Hoitosuunnitelmassa määritellyt turvarajat ovat tärkeä osa olemassa olevaa lainsäädäntöä, jonka laiminlyömisellä voi olla vakavia biologisia, juridisia ja taloudellisia vaikutuksia. WWF katsoo, ettei valtioneuvoston kanta sellaisenaan ole Suomen kokonaisedun ja kestävän kalastuksen mukaista, eikä tarjoa riittäviä perusteluita tai vaihtoehtoja päätöksenteon tueksi.

Kalakantakohtaiset perustelut:

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta WWF katsoo, että viime vuosien katastrofaalisen heikon emokalamäärän ja lohien merivaelluksen aikaiseen selviytymiseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi lohenkalastusta koskevissa päätöksissä tulisi odottaa kuluvan kesän tuloksia emokalamääristä. Mikäli kuluvan kesän emokalamäärät jäävät edelleen kutukantatavoitteiden alapuolelle, tulee luonnonlohiin kohdennettu kalastus keskeyttää kokonaan vuonna 2026.

Lohen kutuvaellus Pohjanlahden jokiin on jäänyt kahtena edellisenä vuonna selkeästi tavoitetasoa pienemmäksi. Se tarkoittaa, että tulevina vuosina edes vahvimmat lohikannat eivät todennäköisesti tule tuottamaan kestävän tason (MSY) mukaista määrää vaelluspoikasia. Erityisen huonossa tilanteessa ovat Pohjanlahteen laskevat pienet lohijoet, jotka eivät ole toistaiseksi saavuttaneet MSY-tasoa. Eräissä pienemmissä lohijoissa emokalamäärät ovat viime vuosina jääneet vain muutamiin kymmeniin tai satoihin lohiin. WWF katsoo, että Pohjanlahden lohenkalastus ei enää täytä yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteita.

Kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa on sovittu, että Tornionjoen ja Simojoen vaelluspoikastuotannolle asetetaan 80 % minimitavoite 25 % riskitasolla ja sitä vastaava kutukantatavoite lohen määränä, jota tarkastellaan neljän perättäisen vuoden liukuvana keskiarvona ja käytetään kalastuksen säätelyn perustana. Tornionjoen osalta vaaditaan noin 46 000 kutevaa kalaa, jotta tavoite saavutetaan. Tornionjoen emokalamäärä on viimeisen kahden kesän aikana jäänyt selvästi alle puoleen tavoitteesta. Kolmen viimeisimmän vuoden keskiarvo on vain noin 32 000 lohta, ilman että jokikalastuksen osuutta on huomioitu lainkaan.

Lisäksi WWF korostaa tarvetta laatia pikaisesti Itämeren lohikannoille monivuotinen hoitosuunnitelma, jolla mm. varmistetaan avomerikalastuskiellon pysyvyys ja säädetään riittävät turvatoimet reaktiiviseen säätelyyn merellä ja joissa, mikäli emokalamäärät uhkaavat jäädä alhaiselle tasolle. Lisäksi WWF korostaa tarvetta jatkaa rannikko- ja jokikalastuksen aikasäätelyä vähintään kuluvan vuoden mukaisesti suurten emokalojen turvaamiseksi. Alkukauden kalastus kohdistuu korostetusti lohiin, jotka kantavat lohen vanhaan

sukukypsyysikään ja siten suureen kokoon vahvasti kytkeytyvää geenimuotoa. Suurikokoiset lohet ovat äärimmäisen arvokkaita poikastuottajia ja tärkeitä lohikantojen monimuotoisuuden ja tuottavuuden turvaamiseksi.

Suomenlahden lohenkalastus tulee kohdistaa ICES:n neuvonannon mukaisesti istutettuihin lohiin, eikä kalastuskuolevuutta tule nostaa nykytasosta.

Suomenlahdella valtaosa saaliista on istutettua lohta, mutta luonnonlohen osuus on viime vuosina ollut suhteellisen korkea. ICES:n mukaan 33 prosenttia suomalaisten Suomenlahden lohisaaliista on luonnonkaloja Pohjanlahden joista. Pohjanlahden luonnonlohien osuus korostuu alkukauden pyynnissä. Pohjanlahden heikentyneiden luonnonlohikantojen turvaamiseksi Suomenlahden kalastus tulee avata vasta, kun Pohjanlahden jokiin suunnistavat kalat ovat ohittaneet Suomenlahden. Lisäksi Suomenlahden omien luonnonlohikantojen ja luonnossa lisääntyvien lohikantojen turvaamiseksi lohenkalastusta tulee ohjata rauhoitusalueilla luonnonlohijokien edustalla ja suistoissa.

Pohjanlahden silakkakannan osalta WWF katsoo, että silakkakiintiö tulee asettaa Itämeren monivuotisen hoitosuunnitelman (MAP) mukaisesti siten, että riskitaso kannan romahtamiselle kriittisen tason (Blim) alapuolelle on korkeintaan viisi prosenttia. Tämä vastaa ICES:n neuvonannon mukaan 25 560 tonnin kokonaissaalista.

Pohjanlahden silakkakannassa on nähtävissä pitkään jatkunut laskeva trendi ja kannan tila on tällä hetkellä kestävän tason alarajaa (Btrigger) pienempi. ICES toteaa, että elintarvikekokoa edustavien vanhempien (5+ vuotiaiden) silakoiden osuus on pieni ja tulee myös säilymään pienenä, mikäli kantaa kalastetaan MSY-tasoa vastaavalla kalastuspaineella. Lisäksi ICES varoittaa, että Pohjanlahden silakkakannan geneettinen monimuotoisuus voi olla vaarassa, sillä silakkakanta koostuu perinnöllisesti erilaisista osakannoista, joiden tilaa ei tunneta tarkasti.

WWF korostaa, että Suomen tulee kantaa erityistä vastuuta tärkeimmästä silakkakannastamme ja toimia varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Kanta-arvioihin ja ”sopivan” kalastuskuolevuuden määrittämiseen liittyy väistämättä suuria epävarmuustekijöitä, joten WWF katsoo, että tällä hetkellä tulee pyrkiä silakkakannan kasvattamiseen kalastusta vähentämällä, kunnes kannan tila ja ikärakenne ovat jälleen hyvällä tasolla. Lisäksi on täysin mahdollista, että nykyinen kalastuskuolevuus on liian suurta osalle pienemmistä Pohjanlahden silakan osakannoista, mikä voi johtaa osakantojen taantumiseen.

Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakantojen osalta WWF katsoo, että kiintiöpäätöksissä tulee niin ikään noudattaa Itämeren monivuotisessa hoitosuunnitelmassa säädettyä viiden prosentin riskitasoa. Tämä vastaa 90 155 tonnin kiintiötä (EU TAC), kun

huomioidaan Venäjän saalisosuus ja sekoittuminen Riianlahden silakkakannan kanssa. Pääaltaan ja Suomenlahden silakkakanta on edelleen vain niukasti kriittisen (Blim) tason yläpuolella.

WWF katsoo, että Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden säätelyalueella tulee viipymättä siirtyä tarkempaan osa-alue- ja populaatiotason tarkasteluun. Erityisesti pääaltaan eteläisten silakkapopulaatioiden tilaa tulee vahvistaa alueellisilla säätelytoimilla, sillä nykyisin suurin pyyntipaine kohdistuu voimakkaimmin taantuneisiin eteläisiin osakantoihin. Lisäksi WWF korostaa tarvetta tehostaa silakkakantojen seurantaa ja tutkimusta.

WWF huomauttaa, että silakka on Itämeren ekosysteemin avainlajeja ja silakkakantojen runsaus ja elinvoimaisuus vaikuttaa suuresti myös moneen muuhun lajiin, kuten loheen ja turskaan. WWF ymmärtää ja tunnistaa silakankalastuksen rajoittamisen merkittävät taloudelliset vaikutukset, mutta näkee ensiarvoisen tärkeäksi, että silakkakantojen nopea elpyminen asetetaan päätöksenteossa etusijalle.

Kilohailin osalta WWF suosittelee asettamaan kiintiötason monivuotisen hoitosuunnitelman vaihteluväliä pienemmäksi siten, että EU TAC olisi korkeintaan 158 310 tonnia.

Kilohailikiintiön asettamisessa on välttämätöntä huomioida viime vuosien heikot vuosiluokat, kilohailin ja silakan sekakalastukseen ja raportointiin liittyvät epävarmuudet sekä kalastuksen epätasainen alueellinen jakautuminen.

WWF huomauttaa, kilohailin osalta vuosiluokat 2021–2023 kuuluvat koko aikasarjan pienimpiin. Vuoden 2024 vuosiluokan arvioidaan olevan vahva, mutta arvio perustuu toistaiseksi ainoastaan pohjoisen Itämeren koetroolauksiin, eikä välttämättä anna luotettavaa kokonaiskuvaa kilohailikannasta. Vuoden 2024 vuosiluokan osuus ennustetusta kutukannasta ja saaliista on merkittävä, joten arviot kannan todellisesta tilasta ja kalastusmahdollisuuksista voivat olla ylioptimistisia. Tämän takia kiintiön asettamisessa on noudatettava varovaisuutta ja on syytä huomioida myös kevään 2025 koetroolausten tulokset ennen lopullista päätöksentekoa.

Itämeren molempien turskakantojen ja läntisen silakkakannan kohdennettu kalastus tulee olla edelleen kiellettyä ICES:n neuvonannon mukaisesti. WWF suhtautuu kielteisesti turskakannoille sovellettuun sivusaaliskiintiöön ja katsoo, että sivusaaliskiintiön asettamisen sijaan olennaista olisi toimeenpanna pyydysteknisiä ja ajallisia säätelytoimia, joilla turskasivusaalista saataisiin vähennettyä erityisesti punakampelan kalastuksessa. Lisäksi kalastuksen valvontaa tulee tehostaa turskan tärkeimmillä esiintymisalueilla.

Yleiset kommentit:

Itämeren kalakannat ja kalastus ovat tällä hetkellä kriisissä. Monet taloudellisesti ja ekosysteemin kannalta tärkeät lajit ovat taantuneet hälyttävästi. Turskakannat ovat edelleen pohjalukemissa ja kohdennettu kalastus on jouduttu keskeyttämään jo useaksi vuodeksi, samoin kuin eteläisellä Itämerellä elävän läntisen silakkakannan kalastus. Myös Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannat ovat vain niukasti kriittistä tasoa kuvaavan Blim-viitearvon yläpuolella. Lohen kutuvaellus Pohjanlahden jokiin on jäänyt kahtena edellisenä kesänä katastrofaalisen heikoksi siitä huolimatta, että avomerikalastus on keskeytetty ja rannikkokalastuksen kiintiöitä on pienennetty.

WWF painottaa, että Itämeren kalakantojen monivuotinen hoitosuunnitelma ei ole toiminut toivotulla tavalla. Tämä näkyy kalakantojen taantumisena, siitä huolimatta, että kalastuksen säätelyssä on pääosin noudatettu hoitosuunnitelman periaatteiden mukaista tieteellistä neuvonantoa. Kalakantojen taantuminen ja pysyminen MSY-tason alapuolella ilmentää sitä, että nykyinen neuvonanto, hoitosuunnitelma ja päätöksenteko eivät riittävässä määrin huomioi meriympäristössä tapahtuvia nopeita muutoksia, eivätkä ohjaa kantojen elpymiseen. Neuvonanto ja päätöksenteko eivät myöskään vastaa kaikkia yhteisen kalastuspolitiikan oikeudellisia vaatimuksia ja tavoitteita, kuten ekosysteemilähtöistä kalastuksensäätelyä (art. 2.3), varovaisuusperiaatetta (art. 2.2) sekä monivuotisessa hoitosuunnitelmassa määriteltyjä turvarajoja (MAP:n art. 4.6).

WWF ymmärtää ja allekirjoittaa, että yhteisen kalastuspolitiikan ja monivuotisen hoitosuunnitelman tavoitteisiin ja soveltamiseen liittyy tulkintaeroja ja epäselvyyksiä. Sen vuoksi olisi tärkeää, että Suomi pyrkii omilla toimillaan selkiyttämään tulkintaeroja ja toimimaan siten, että monivuotinen hoitosuunnitelma vastaisi nykyistä paremmin Itämeren kalakantojen elvyttämisen ja yhteisen kalastuspolitiikan kokonaisvaltaisen toimeenpanon tarpeita.

WWF korostaa, että Itämeren kalakantojen taantuminen on seurausta kalastuksen ja Itämeren ekosysteemissä tapahtuneiden muutosten yhteisvaikutuksesta. Taantuneiden kalakantojen runsautta tulee kasvattaa, jolloin kantojen puskurikyky ympäristömuutoksia vastaan kasvaa. Kalakantojen heikko tilanne edellyttää nykyistä maltillisempia saaliskiintiöitä sekä kalastuksen tarkempaa alueellista ohjaamista. On välttämätöntä säädellä kalastusta niin, että kalastuskiintiöitä ei katsota vain säätelyaluekohtaisesti, vaan kalastuksen vaikutukset osapopulaatioihin, muihin lajeihin ja koko ekosysteemiin otetaan huomioon.

Helsingissä 10.6.2025

Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Matti Ovaska
Johtava kalastuksen asiantuntija

Lisätiedot: Matti Ovaska, matti.ovaska@wwf.fi, p. 040 7273149